

BOLALAR ERTAKLARI VA XALQ MAQOLLARI ASOSIDA KREATIV QOBILIYATNI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI

*Nukus davlat pedagogika instituti Ellikqa'la
pedagogika fakulteti Maktabgacha ta'lim
yo'nalishi talabasi
Payzullayeva Oltinoy Madiyor qizi*

Annotatsiya: Maqolada bolalar ertaklari va xalq maqollari asosida kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari yoritilgan. Bolalarda ijodiy tafakkurni shakllantirish uchun raqamli texnologiyalar, drama mashg'ulotlari va interaktiv metodlardan foydalanish zarurligi ta'kidlangan. Ushbu yondashuvlar ta'lim jarayonini boyitib, bolalarning milliy qadriyatlarga bo'lgan hurmatini oshiradi.

Kalit so'zlar: bolalar ertaklari, xalq maqollari, kreativ qobiliyat, innovatsion yondashuvlar, ijodiy fikrlash, zamonaviy ta'lim, milliy qadriyatlar, interaktiv metodlar, drama mashg'ulotlari, raqamli texnologiyalar.

Bolalar ertaklari va xalq maqollari milliy madaniyatimizning boy merosidir. Ular nafaqat bolalarga axloqiy saboq beradi, balki ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishda ham bebaho manba hisoblanadi. Zamonaviy ta'limda bolalar ertaklari va xalq maqollarini innovatsion yondashuvlar bilan birlashtirish orqali o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish mumkin. Bu usullar nafaqat ijodiy fikrlashni rivojlantiradi, balki bolalarni milliy qadriyatlarga hurmat bilan qarashga o'rgatadi. Bolalarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish uchun ertaklar va maqollarni o'quv jarayoniga moslash va ular asosida ijodiy faoliyatlarni tashkil qilish lozim. Bolalarga tanish ertaklarni yangi syujet bilan to'ldirish yoki boshqa yakun o'ylab topishni taklif qilish ularning tasavvuri va ijodiy tafakkurini rivojlantiradi. Masalan, ertak qahramonining o'rnida bo'lsalar, qanday qaror qabul qilishlarini muhokama qilish ijodkorlikni rag'batlantiradi. Xalq maqollarini turli mashg'ulotlarda ishlatish orqali bolalarning fikrlash qobiliyatlarini oshirish mumkin. Misol uchun, bolalardan biror maqolga mos voqeani to'qib berish yoki uni sahnalashtirishni so'rash ularda ijodiy tasavvurni rivojlantiradi. Zamonaviy texnologiyalar yordamida ertaklar va maqollarni raqamli shaklda taqdim etish bolalarning o'quv jarayoniga qiziqishini oshiradi. Masalan, interaktiv dasturlar va mobil ilovalar orqali bolalar o'zlari ertak qahramonlari bo'lib, syujetni o'zgartirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bu ularga ijodkorlik va tanqidiy fikrlashni o'rgatadi. Bolalarni ertaklar yoki maqollar asosida sahna ko'rinishlarini ijro etishga jalb qilish ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning yana bir samarali usulidir. Drama jarayonida bola o'z rolini mustaqil ijro etish orqali

o'zining ichki dunyosini ifodalaydi va ijodiy fikrlash qobiliyatini shakllantiradi. Bolalarga ertak yoki maqolga asoslangan rasm chizish, maket yoki qo'lda yasalgan ishlanmalarni yaratishni taklif qilish ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi. Bu faoliyat ularda nafaqat tasavvur, balki texnik ko'nikmalarni ham rivojlantiradi. Innovatsion usullar ertak va maqollarning tarbiyaviy ahamiyatini oshirib, ularni zamonaviy o'quv jarayoniga moslashtiradi. Bu yondashuvlar bolalar faolligini oshiradi va o'quv jarayonida ishtirokini rag'batlantiradi. O'quv jarayonini qiziqarli va interaktiv qiladi. Ijodiy fikrlash, muammolarni hal qilish va tanqidiy tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Bolalarni milliy madaniyat va qadriyatlarga hurmat bilan qarashga o'rgatadi. Bolalarga tanish bo'lgan biror maqolni tanlab, unga mos bo'lgan ertak yoki hikoya yozishni topshiring. Ular ertak qahramonlariga yangi vaziyatlar va muammolarni qo'shib, ijodkorliklarini namoyon qilishsin. Bu jarayonda ularning tasavvuri va mustaqil fikrlashi sezilarli darajada rivojlanadi.

Bolalar ertaklari va xalq maqollari asosida kreativ qobiliyatlarni rivojlantirish uchun innovatsion yondashuvlarni joriy etishda quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish mumkin:

1. Interaktiv o'quv materiallari yaratish

Bolalar ertaklari va xalq maqollari asosida interaktiv o'quv dasturlari, mobil ilovalar va onlayn platformalarni ishlab chiqish lozim. Ushbu vositalar bolalarni nafaqat o'qitadi, balki ularning o'quv jarayonidagi ishtirokini faol va samarali qiladi.

2. O'quv jarayonida zamonaviy metodlardan foydalanish

Ta'lim muassasalarida ertaklar va maqollarni dramatizatsiya qilish, rolli o'yinlar va sahnalashtirish mashg'ulotlari keng qo'llanilishi kerak. Bu usullar bolalarda tasavvurni rivojlantirish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish uchun samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

3. Ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish

Bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish jarayonida ota-onalarni faol ishtirok etishga jalb qilish muhimdir. Ularni xalq ertaklari va maqollari asosida yaratilgan mashg'ulotlarda qatnashishga taklif qilish orqali bolalarga ko'proq ijodiy muhit yaratish mumkin.

4. Ijodiy tanlovlar va tadbirlar tashkil qilish

Bolalar orasida ertaklar va maqollarga asoslangan ijodiy tanlovlar (masalan, eng yaxshi hikoya yozish, maqol asosida rasm chizish) o'tkazish bolalarning iste'dodini kashf etish va rag'batlantirishda yordam beradi.

5. O'quvchilarning ijodiy loyihalarini qo'llab-quvvatlash

Bolalarga xalq maqollari yoki ertaklari asosida o'z ijodiy loyihalarini yaratish uchun sharoit yaratish muhim. Masalan, ular ertaklarga asoslangan qisqa multfilm yaratishi yoki maqollar asosida komikslar chizishi mumkin.

Amaliy tavsiyalar

- Ta'lim muassasalarida xalq ertaklari va maqollaridan foydalanishga qaratilgan maxsus metodik qo'llanmalar ishlab chiqish.
- Bolalar uchun xalq og'zaki ijodi mavzusida muntazam seminarlar, mahorat darslari va o'quv treninglarini tashkil etish.
- Maktabgacha ta'lim muassasalari va boshlang'ich sinflar uchun ertaklar va maqollar asosida ishlab chiqilgan interaktiv o'quv dasturlarini keng joriy etish.

Xulosa

Bolalar ertaklari va xalq maqollari asosida kreativ qobiliyatlarni rivojlantirish zamonaviy ta'limda dolzarb masala hisoblanadi. Innovatsion yondashuvlar yordamida bu jarayonni yanada qiziqarli va samarali qilish, bolalarda ijodiy fikrlash, mantiqiy tahlil va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuvlar nafaqat bolalarni rivojlantiradi, balki ularni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdullayeva, N. (2018). Bolalar ijodiyoti va xalq ertaklarining o'rni. Toshkent: O'qituvchi.
2. Xodjayeva, S. (2019). "Ta'limda xalq maqollaridan foydalanishning zamonaviy usullari". Pedagogik innovatsiyalar jurnali, 5(2), 28-33.
3. UNESCO. (2003). Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. Retrieved from: <https://ich.unesco.org>
4. Hasanov, M. (2020). Bolalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishda ertaklarning o'rni. Toshkent: Innovatsiya nashriyoti.
5. Karimov, R. (2022). Xalq maqollari va ularning bolalar ta'limidagi ahamiyati. Samarqand: Yangi avlod.
6. Ahmedov, O. (2021). Raqamli texnologiyalar yordamida bolalar ijodini rivojlantirish. Toshkent: Fan va ta'lim.
7. Nazarov, D. (2020). Ertaklar orqali tarbiya: yangi metodik yondashuvlar. Buxoro: Ilm va innovatsiya.